

Riitta Matilainen
Rahapelihaittayksikön päällikkö, VTT
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Hallintovaliokunta 14.5.2025/HE 16/2025 vp /Kirjallinen asiantuntijalausunto

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n kirjallinen asiantuntijalausunto hallintovaliokunnalle 13.4.2025 ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp)

1

Hallitusohjelman kirjaus rahapelijärjestelmän tavoitteista ei toteudu

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry (tästä lähtien EHYT) kiittää mahdollisuudesta lausua hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä rahapelilain (HE 16/2025 vp). *Tässä lausunnossa hallituksen esitystä tarkastellaan erityisesti rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta.*

Orpon hallitusohjelman mukaan Suomen rahapelijärjestelmäuudistuksen ”tavoitteena on ehkäistä ja vähentää pelaamisesta aiheutuvia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia haittoja sekä parantaa rahapelijärjestelmän kanavointiastetta”.

EHYTin arvion mukaan rahapelilain tarkoituspykälä (1 §) on ristiriidassa hallituksen esityksen keinojen kanssa: on todennäköistä, että järjestelmämuutoksen myötä Suomessa koetut rahapelihaitat tulevat lisääntymään ja vakavoitumaan rahapelien saatavuuden ja markkinoinnin lisääntymisen myötä. Kanavointiasteen korottamisen painottaminen rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen sijaan on lakiesitystä hallitseva piirre.

Laissa on kuitenkin myös rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta tervetulleita ja tehokkaita elementtejä kuten esimerkiksi keskitetty pelikieltorekisteri, vaikuttajamarkkinointikielto, velaksi pelaamisen kieltö, kryptovaluuttakäyttökielto ja keskitetty pelihaittarekisteri.

EHYT painottaa, että rahapelipolitiikan on oltava ennen kaikkea sosiaali- ja terveyspolitiikkaa ja sen pitää toteuttaa rahapelipoliittista ohjelmaa (Valtioneuvoston julkaisuja 2022:40). Suomessa on edellisissä arpajaislain uudistuksissa sekä järjestelmässä muutenkin korostunut viime aikoina kansanterveydellinen näkökulma (ns. public health approach). *EHYT pelkää, että tämä hyvä suunta on nyt katkeamassa ja suunnanmuutos valtiontaloudellisten ja yksityisten voitonintressien eduksi on tapahtumassa.*

Historiallisen muutoksen laajuus, toimilupajärjestelmään tuleva rahapeliyhtiöiden määrä sekä Veikkauksen valtionomistajaohjauksen heikkeneminen mahdollisen Veikkauksen osien myynnin myötä lisäävät tarvetta varmistaa rahapelijärjestelmän toimivuus ja rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen lainsäädännön tasolla. *Tarvitaan siis entistä tarkempaa ja velvoittavampaa sääntelyä erilaisten ohjaustoimenpiteiden sijaan.* Teollisuuden itsesääntelyn tai huolenpitovelvollisuuden varaan ei voi laskea, sillä se kääntyy pian itseään vastaan muun muassa valvontaviranomaisen lisääntyvänä työmääränä sekä oikeuslaitosta kuormittavilla oikeusjutuilla.

Ruotsissa on arvioitu, että rahapelaaminen aiheutti siellä noin yhdeksän miljardin kruunun eli noin 790 miljoonan euron kustannukset vuonna 2021 (Folkhälsomyndigheten 2023). Suomessa rahapelihaittojen kokonaiskustannuksia ei ole vielä laskettu, mutta todennäköisesti ne ovat korkeammat. Hautamäki et al. tutkimuksen (2025) mukaan kansainvälisistä laskelmista saa osviittaa myös Suomen tilanteesta. EHYT painottaa, että rahapelituotteet eivät ole normaaleja kulutustuotteita, vaan potentiaalisesti riippuvuutta aiheuttavia tuotteita, joiden aiheuttamista haitoista kärsivät niin monet rahapelaajat, heidän läheisensä kuin koko suomalainen yhteiskunta. Rahapelipolitiikassa ja ehkäisevissä sekä hoitotoimissa tuleekin huomioida myös rahapelihaittoja kokevien pelaajien läheiset. Järjestelmä uudistuksen myötä todennäköisesti lisääntynyt rahapelihaitat sekä lisääntynyt valvontatarve kasvattavat valtion menoja. *On mahdollista ja jopa todennäköistä, että hallituksen esityksen taloudellinen kokonaiskustannus Suomen valtiolle tulee olemaan negatiivinen eivätkä tuottotavoitteet toteudu.* Tätä painottavat myös Helsingin yliopiston tutkijat Jääskeläinen & Marionneau (2025).

EHYT painottaa, että rahapelijärjestelmää ja siinä tehtäviä muutoksia on aina tarkasteltava kokonaisuutena ja arvioitava mahdollinen lopputulos. On pidettävä kaikin tavoin huolta siitä, että sekä viranomaisilla että järjestökentällä on valmius seurata ja reagoida muutoksiin ja uudistuksesta koituviin mahdollisiin ongelmiin nopeasti ja tehokkaasti. Näin toteutetaan rahapelilain päätavoitetta ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja.

Lähteet:

Hautamäki, S., Marionneau, V., Castrén, S., Palomäki, J., Raisamo, S., Lintonen, T., ... & Latvala, T. (2025). *Methodologies and estimates of social costs of gambling: A scoping review. Social Science & Medicine*, 117940.

Utdrag ur IHE rapport 2023:7 om Samhällskostnader för spelproblem i Sverige 2021 Folkhälsomyndigheten 2023-10-12.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/da5def345368467b9e2d5f2cfa25d760/utdrag-ur-ihe-rapport-2023-7-om-samhallskostnader-for-spelproblem-i-sverige-2021.pdf>

Jääskeläinen, P. & Marionneau, Virve (2025): [Suomen valtionalous jää rahapelien lisenssijärjestelmässä häviäjän rooliin | Addiction, Control and Governance | University of Helsinki.](#)

Huomiot luvuittain ja pykälittäin

Rahapelilain 1 luku – Yleiset säännökset

1 § Lain soveltamisala ja tarkoitus

EHYT pitää lain tarkoituksena asianmukaisena ja korostaa, että rahapelilain päätarkoituksena ja -tavoitteena on ennen kaikkea rahapelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen väheksymättä tarvetta turvata rahapeleihin osallistuvien oikeusturva ja estää erilaiset väärinkäytökset.

Rahapelilain 2 luku – Yksinoikeustoimilupa, rahapelitoimilupa ja peliohjelmistotoimilupa

5–6 § Yksinoikeustoimilupa ja Rahapelitoimilupa

Pykälissä mainitaan, että sekä yksinoikeustoimijalla että rahapelitoimiluvan haltijoilla olisi oikeus toimeenpanna rahapelejä yhdistelmäpeleinä, joissa on yhdistetty ominaisuuksia sellaisista toimeenpanomuodoista, joihin niillä on toimilupa. *EHYT on huolissaan yhdistelmäpeleistä rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta ja esittää yhdistelmäpelien kieltämistä.* Aiheesta on vielä varsin vähän

tutkimusta, mutta esimerkiksi Torrance et al. (2023) toteavat, että urheiluvetoonlyöntiyhtiöiden laajentaminen esports-vetoonlyöntiin on merkittävä haittariski. Myös Wardle (2021) on havainnut eri pelien ristiinmarkkinoinnilla olevan yhteyttä haittariskiin. Esimerkiksi Ruotsin lisenssijärjestelmässä Svenska Speliltä kiellettiin tiettyntyyppisten yhdistelmäpelien tarjonta (Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2019).

7 § Peliohjelmistotoimilupa

3

EHYT kannattaa toimiluvanvaraisten rahapeliin toimeenpanossa käytettävien peliohjelmistojen valmistamiseen, toimittamiseen, asentamiseen tai mukauttamiseen myönnettäviä peliohjelmistotoimilupia, jotta järjestelmän ulkopuolista tarjontaa voidaan ehkäistä ja torjua mahdollisimman tehokkaasti. EHYT kuitenkin huomauttaa, että peliohjelmistotoimiluvan haltijoiden toimintaa on pystyttävä valvomaan tehokkaasti ja mahdollisiin väärinkäytöksiin on puututtava heti. Ruotsissa on huomattu, että peliohjelmistotoimilupia hakevat yhtiöt kiertävät kieltä toimittamalla ohjelmistoja myös järjestelmän ulkopuolisille toimijoille.

8 § Yksinoikeustoimiluvan myöntämisen yleiset edellytykset

EHYT painottaa erityisesti, että säädöksen mukaisesti yksinoikeustoimiluvan nojalla toimeenpantaviin rahapeleihin ja muuhun liiketoimintaan liittyvät toiminnot on eriytettävä ja asiakasrekisterit ja pelitilit on ehdottomasti pidettävä erillään eikä konsernin sisällä saa tapahtua ristiinmarkkinointia.

EHYT painottaa, että Veikkauksen erityistehtävän on säilyttävä myös tulevassa järjestelmässä ja sitä tukee valtio-omisteisuus.

10 § Hakijan luotettavuus ja sopivuus

EHYT painottaa, että toimiluvanhakijan luotettavuus ja sopivuus on pyrittävä kaikin tavoin varmistamaan. Kirjauksen valvonta edellyttää sekä nykyisen että tulevan valvontaviranomaisen resursointia vuoden 2027 alkuun kestävästä yksinoikeusjärjestelmän toiminnan takaamiseksi ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Lähteet:

Raijas, A. & Pirilä, M. Rahapelijärjestelmät -Suomi ja muut maat. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2019. <https://www.kkv.fi/uploads/sites/2/2021/11/2019-kkv-selvityksia-4-2019-rahapelijarjestelmat.pdf>
Torrance, J., O'Hanrahan, M., Carroll, J. & Newall, P. (2023): The structural characteristics of online sports betting: a scoping review of current product features and utility patents as indicators of potential future developments, *Addiction Research & Theory*, <https://doi.org/10.1080/16066359.2023.2241350>
Wardle, H.: *Games Without Frontiers? Socio-historical perspectives at the Gaming/Gambling Intersection*. Palgrave Macmillan 2021.

Rahapelilain 3 luku – Rahapeliin toimeenpano

24 § Rahapelaamisen ikäraja

EHYT esittää, että kaiken rahapelaamisen tai vähintään korkean riskin rahapelitoimilupaa edellyttävien rahapeliin ikäraja nostetaan 20 vuoteen. Ikärajan nostolle on vankat tutkimusperusteet, ja esimerkiksi

Belgiassa 21 vuoden ikäraja rahapelaamisessa. Lisäksi Suomessa on jo hyviä kokemuksia nuorten aikuisten korkeammasta suojeluikärajasta alkoholinmyynnissä, jossa ikärajana vahvojen alkoholituotteiden ostamiselle on 20 vuotta. Tällä toimenpiteellä olisi erityisesti nuorten miesten kokemia rahapelihaittoja vähentävä vaikutus.

25 § Velaksi pelaamisen, ilmaispelien ja alennusten tarjoamisen kieltö

EHYT kannattaa pykälää. Tutkimusten perusteella tiedetään, että velaksi rahapelaaminen lisää koettuja rahapelihaittoja merkittävästi. Ruotsista saatujen kokemusten mukaan ongelmaksi siellä on muodostunut, että rahapelisivustoilla on markkinoitu pikavippejä sekä että rahapeliyhtiöllä on ollut myös pikavippitoimintaa.

26 § Muiden hyödykkeiden tarjoaminen ja asiakkaalle annettava bonuspeliraha

Rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta on oleellista, että kaikenlaiset talletusbonukset, kanta-asiakkuusohjelmat, hyödykkeet ja muut vastaavat edut ja ominaisuudet, joilla kannustetaan asiakkaita pelaamaan enemmän tai joilla palkitaan pelaamisen määrästä taikka talletusten suuruudesta, olisivat kiellettyjä. *EHYT huomauttaa, että kaikki bonukset olivat kiellettyjä heinäkuussa 2024 lausuntokierrokselle tullessa hallituksen esityksen versiossa, mutta bonukset oltiin sallittu EU-notifikaatioon lähteneessä versiossa marraskuussa 2024.*

28 § Tunnistautuneena pelaaminen

EHYT painottaa, että tunnistautuneena ja rekisteröityneenä rahapelaaminen on avain muun muassa pelinhallintavälineiden käyttöönottoon. *Tunnistautumis- ja rekisteröitymistöimenpiteiden pitää olla tehokkaita ja niiden pitää torjua alaikäisten rahapelaamista sekä muun muassa rahanpesua ja muita rikollisia toimia.* EHYT ehdottaa, että rekisteröinnin yhteydessä tehdään asiakkaan vahva tunnistus. Pelitilille kirjaututtaessa tarvitaan kaksivaiheinen tunnistus salasanan ja käyttäjätunnuksen lisäksi.

29 § Pelaamisen estäminen

EHYT kannattaa, että rahapelaajalle mahdollistetaan tekemällään ilmoituksella kaiken rekisteröitymistä edellyttävän rahapelaamisen estäminen. Estämisen tekemisen pitää olla helppoa minä vuorokauden aikana tahansa, se pitää pystyä tekemään sähköisesti ja tiedon estämisestä pitää olla mukana kaikessa rahapelimarkkinoinnissa ja -informoinnissa. *Tärkeää rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta on myös se, että toimiluvan haltijan on mahdollistettava pelaajalle eston asettaminen rahapeleihin peli- tai peliryhmäkohtaisesti.* EHYT on tyytyväinen siihen, että rahapelaaja voi asettaa eston toistaiseksi tai määräajaksi.

30 § Toimiluvanhaltijakohtainen rahansiirtoraja

EHYT ilmaisee äärimmäisen vakavan huolensa siitä, että hallituksen esityksessä ei ole kaikkia toimiluvanhaltijoita koskevaa yhteistä eli keskitettyä talletus- ja/tai tappiorajaa, joka koskisi kaikkia säännellyssä järjestelmässä mukana olevia toimiluvanhaltijoita ehkäisten ja vähentäen rahapelaamisesta koituvia haittoja. Keskitetty malli tarvitaan, jotta rahapelaamista voidaan hallita. Tällainen talletus- ja/tai tappiorajan puute on huomattava heikennys nykyisestä yksinoikeusmallista, jossa Veikkauksella on nopearytmisissä peleissä voimassa kaikille pakolliset itse asetettavat tappiorajat ylärajoineen sekä vuorokausi- että kuukausitasolla ja lisäksi pelaajan on asetettava verkkopelaamista koskevat

rahansiirtorajat vuorokausi- ja kuukausitasolle. *Tämä puute on ehkä yksittäisin vakavin isku rahapelilain tarkoitusta eli rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä vastaan.* Tätä puutetta eivät toimiluvanhaltijakohtaiset rahansiirtorajat pysty paikkaamaan.

Tutkimuksesta ja käytännön kokemuksista (esimerkiksi Peluuri) tiedetään, että rahapelihaittoja kokevilla on usein useita pelitilejä eri pelintarjoajilla. Tällöin esityksessä esitetty toimiluvanhaltijakohtainen rahansiirtoraja ei ole toimiva, koska rahapelaaja voi aina halutessaan vaihtaa rahapelioperaattoria ja jatkaa rahapelaamistaan.

5

Keskitetyn talletus- ja/tai tappiorajan luomiselle ei ole tietoteknisiä esteitä. Hallituksen esityksessä esiteltyä ja hallitusohjelmassa mainittua pelistorekisteriä voitaisiin käyttää talletus- ja/tai tappiorajojen pohjana. Tällainen keskitetty malli mitä luultavimmin säästäisi valvontaviranomaisen henkilöstöresursseja.

Keskitettyssä mallissa rahapelaajalle olisi koko ajan selvää hänen kaikilla järjestelmän toimijoilla tallettamansa, käyttämänsä, häviämänsä ja voittamansa summat sekä myös rahapelaamiseen käytetty kokonaisaika. Nämä tiedot edesauttaisivat rahapelaamisen hallintaa ja ehkäisivät rahapelihaittojen syntymistä sekä estäisivät rahapelaajien velkaantumista hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi toimiluvanhaltijakohtainen rahansiirto- ja/tai tappiorajojen asettamisprosessi voi haitata asiakaskokemusta ja ajaa rahapelaajan säännellyn järjestelmän ulkopuolelle laskien tällöin kanavointiastetta. Toimivan keskitetyn talletus- ja/tai tappiorajan määrittelyä tarvitaan työryhmä.

Hallituksen esityksestä ei käy selville toimiluvanhaltijakohtaisen rahansiirtorajan suuruutta. Esityksen mukaan rahapelaaja voi itse asettaa rajat rahansiirroille (vuorokausi- ja kuukausikohtainen rahansiirtoraja) eikä mitään maksimäärää ole määritetty. EHYT korostaa, että esitykseen on minimissään välttämätöntä lisätä kattavat ja pakolliset itse asetettavat tappiorajat.

EHYT ehdottaa 18–24-vuotiaille eli nuorille aikuisille yli 25-vuotiaita alhaisempia rahansiirto- ja/tai tappiorajoja. Tällaisia ikärajaan perustuvia erilaisia malleja on käytössä muun muassa PAF:illa sekä Svenska Spelillä. Tutkimuksesta tiedetään, että nuorilla aikuisilla on vanhempia aikuisia suurempi riski kokea rahapelihaittoja. Tämä toimenpide suojaisi heitä rahapelihaittoilta.

Mikäli keskitettyjä kulutusrajoja ei jostain syystä aseteta, rahapelaajan olisi kuitenkin äärimmäisen tärkeää tietää hänen järjestelmän eri toimiluvanhaltijoilla tallettamansa, käyttämänsä, häviämänsä ja voittamansa kokonaissummat. Tämä voitaisiin toteuttaa jonkinlainen rahapelihistoria-toiminnon kautta. Tämä tieto edesauttaisi rahapelaamisen hallintaa ja ehkäisi rahapelihaittojen syntymistä sekä estäisi rahapelaajien velkaantumista hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

31-32 § Yksinoikeustoimiluvanhaltijan rahapelien toimeenpano ja Rahapelitoimiluvanhaltijan rahapelien toimeenpano

EHYT kannattaa yksinoikeustoimiluvanhaltijan rahapeleihin enimmäistappiorajoja sekä rahapelitoimiluvanhaltijan rahapeleihin keskitettyjä eli koko järjestelmää koskevia enimmäistappiorajoja (ei siis toimiluvanhaltijakohtaisia). Enimmäistappiorajojen tulee olla maltillisia ja suhteessa pelaajan maksukykyyn ja varallisuuteen.

34 § Huolenpitovelvollisuus

EHYT kannattaa huolenpitovelvollisuuden ottamista mukaan rahapelilakiin, mutta huolenpitovelvollisuus pitäisi määritellä tarkemmin. Nykyinen määritelmä jättää peliyhtiöille vapauden määritellä, miten ja milloin ne puuttuvat rahapelihaittoihin.

Huolenpitovelvollisuuden ohjeistus (ruots. omsorgsplikt) on työllistänyt runsaasti Ruotsin valvovaa viranomaista Spelinspektionia. STM:n asettama rahapeliin toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä olisi oikea taho työstämään kaikille toimiluvanhaltijoille kohdistettua huolenpitovelvollisuus- ja omavalvontasuunnitelmaa yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa.

Huolenpitovelvollisuuden seuranta ei saa jäädä toimiluvanhaltijoiden itsesääntelyn varaan.

Esityksen mukaan yksinoikeustoimiluvan ja rahapelitoimiluvan haltijan on varmistettava, että pelaamisessa noudatetaan sosiaalisia ja terveydellisiä näkökohtia suojatakseen pelaajia liialliselta pelaamiselta ja auttaakseen heitä vähentämään pelaamistaan silloin, kun siihen on aihetta. Lisäksi huolenpitovelvollisuuteen kuuluu liiallisen pelaamisen torjuminen jatkuvalla pelikäyttäytymisen valvonnalla. EHYT korostaa, että toimiluvanhaltijoilta edellytetystä dokumentaatiosta on käytävä selville, miten yhtiöt kontaktoivat rahapelaajaa esimerkiksi tilanteessa, jossa hänen rahapelaamisensa on muuttunut haitallisempaan suuntaan. *EHYT ehdottaa myös julkista huolenpitosuunnitelmaa.* Huolenpitosuunnitelmassa tulisi myös esittää, miten suomalaisia pelaajia autetaan Suomen palvelujärjestelmää tuntevien toimesta sekä suomen ja ruotsin kielellä. Kustakin lisenssiyhtiöstä tulee saada kellon ympäri fyysinen henkilö kiinni, jos rahapelaajalla on pelaamiseen liittyvää huolta.

EHYT katsoo, että 18–24-vuotiaille nuorille aikuisille tulisi olla erityinen huolenpitovelvoite, jossa heille tulisi kohdentaa rahapelihaittariskiä vähentäviä toimenpiteitä. Lisätty huolenpitovelvoite voisi tarkoittaa esimerkiksi selvitysten pyytämistä siitä, mistä rahapelaamiseen saadut varat ovat peräisin sekä alhaisempia talletus- ja/tai tappiorajoja kuin vanhemmille ryhmille.

37 § Rahapelin toimeenpanon yhteydessä annettavat tiedot

Rahapelituotteisiin tarvitaan informaatioilmoitus (esimerkiksi Rahapelaaminen voi aiheuttaa riippuvuutta) tupakka-asteista tuttuun tyyliin.

38 § Raha-automaatteja koskevat säännökset

EHYT kannattaa raha-automaattien hajasijoittelupolitiikasta luopumista ja niiden sijoittamista erillisiin valvottuihin tiloihin kuten pelisaleihin. Hallitusohjelmassa edellytetään, että pelikoneiden siirtämistä erillisiin valvottuihin tiloihin selvitetään. Rahapeliin haittariskien ja haittojen arviointiryhmän (STM) ja THL:n yhteinen Selvitys raha-automaattien siirtämisestä erillisiin valvottuihin tiloihin 23.5.2024 painottaa, että raha-automaattien salliminen vain pelisaleissa ja lisäksi nykyistä vahvempi pelien ominaisuuksien ja sijoittelun yms. sääntely vähentäisi haittariskejä huomattavasti ja laajasti, sillä hajasijoituksen lisäksi pelisalipelaamisen haitat vähenisivät. Tätä suositusta tukee myös Selinin, Raisamon & Okkosen (2024) tutkimus, jonka mukaan ”rahapelihaittojen ehkäisyn ja oikeudenmukaisuuden näkökulmista rahapeliautomaattien sijoittelua koskevalle lainsäädännölle on Suomessa tarvetta”. On siis kiistatonta, että raha-automaattien siirtäminen erillisiin valvottuihin tiloihin vähentäisi suomalaisten kokemia rahapelihaittoja ja altistusta rahapelaamisen näkyvyydelle sekä suojaisi sosioekonomisesti heikossa asemassa olevia ryhmiä.

Hallituksen esitys voi lisätä raha-automaattien saatavuutta ja niiden aiheuttamia rahapelihaittoja. Tarvitaan raha-automaattipelaamista koskevat tappiorajoitukset, jotka ovat asetustasoiset ja riittävän alhaiset. Lisäksi raha-automaattipelien piirteitä tulee säännellä siten, että ne ovat maltillisia eivätkä kannusta liialliseen rahapelaamiseen. KKV:n tutkimuksen mukaan rahapelautomaattien sulku korona-aikana ei johtanut siihen, että niiden pelaajat olisivat siirtyneet pelaamaan nettiin (KKV 2025).

Lähteet:

7

Koskinen, Anni (KKV): *Rahapelautomaattien koronasulut vähensivät rahapelaamista 10.2.2025.* <https://www.kkv.fi/blogit/kkv-blogi/rahapelautomaattien-koronasulut-vahensivat-rahapelaamista/>
Selin, J., Raisamo, S. & Okkonen, P.: *Rahapelautomaattien saatavuus ja niihin kulutetun rahan määrä vaihtelee alueen sosioekonomisen aseman mukaan. Yhteiskuntapolitiikka 89 (2024):3.* https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/149251/YP2403_Selinym.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Rahapelien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä (STM) ja THL: Selvitys raha-automaattien siirtämisestä erillisiin valvottuihin tiloihin. 23.5.2024

Rahapelilain 4 luku – Rahapelien markkinointi

EHYT painottaa, että hallituksen esityksessä sallittu suuren haittariskipotentialien omaavien nopearytmisten rahapelien markkinointi on erittäin suuri heikennys markkinoinnin nykytilaan rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta. Rahapelit eroavat toisistaan niiden haitallisuuden suhteen. Lisenssijärjestelmään siirtyväksi kaavailut pelimuodot (kuten netissä pelattavat raha-automaatit, kasinopöytäpelit ja vedonlyönti) ovat kaikkein eniten haittoja ja riippuvuutta aiheuttavia pelejä ja niiden markkinointi on tällä hetkellä sallittu ainoastaan erityisissä pelisaleissa ja kasinoilla. Näin ollen markkinoinnin salliminen tulee todennäköisesti lisäämään koettujen rahapelihaittojen määrää ja vakavuutta.

Tutkimuksesta tiedetään, että runsas altistuminen rahapelimainonnalle normalisoi ja arkipäiväistää rahapelaamista, lisää positiivista suhtautumista rahapeleihin sekä yllyttää pelaamaan. Mainonta lisää sekä aikomuksia pelata että itse pelaamista (esimerkiksi Bouguettaya et al. 2020, Wardle 2019, Rodda 2020). Erityisesti lapset, nuoret ja haavoittuvat ryhmät ovat erityisen alttiita rahapelimainonnalle (esimerkiksi Wardle 2019, Labrador ym. 2020). Rahapelimainonta vaikuttaa haitallisesti ongelmallisesti pelaaviin lisäämällä heidän pelikulutustaan ja riskinottoaan, vaikeuttamalla pelaamattomuutta sekä aiheuttamalla retkahduksia (esimerkiksi Newall ym. 2019).

51 § Markkinoinnin sääntely

EHYT pitää kannatettavana, että toimiluvanhaltija saa markkinoida rahapelejä ja toimiluvanhaltijaa vain itsensä toimesta ja että markkinoinnin kolmansien osapuolien kieltämisellä pyritään selkeyttämään eroa toimiluvanhaltijoiden ja laittomien toimijoiden välillä. Niin sanottua affiliate-markkinointi ja julkisuuden henkilöiden käyttö markkinoinnissa on tutkimusten mukaan omiaan houkuttelemaan erityisesti lapsia ja nuoria rahapelaamisen pariin ja se on syytä kieltää (esimerkiksi Pitt et al 2024).

EHYT pitää ongelmallisena esityksen määrittelyä siitä, milloin rahapelejä ja toimiluvanhaltijaa saa markkinoida: ”Rahapelejä ja yksinoikeustoimiluvanhaltijaa ja rahapelitoimiluvanhaltijaa saa markkinoida, jos markkinointi on määrältään, laajuudeltaan, näkyvyydeltään ja toistuvuudeltaan maltillista.” EHYT

huomauttaa, että Ruotsissa lainsäädännön termi maltillinen on aiheuttanut suurta epäselvyyttä ja johtanut valvontaviranomaisen tarkempaan ohjaukseen ("vägledning") sekä oikeusjuttuihin, jotka kuormittavat Ruotsin oikeuslaitosta sekä valvontaviranomaista. Lisäksi markkinoinnin volyymimäärä tulee määritellä asetuksin. Toimiluvanhaltijoiden itsesääntelyyn ei tässä asiassa tule luottaa. Muun muassa STM:n asettamaa rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä on oikea taho antamaan suosituksia käsitteiden tarkennuksista.

EHYT kannattaa, että tietyillä rahapeleillä on tiukemmat markkinointirajoitukset kuin toisilla peleillä riippuen pelien haittariskistä. EHYT esittää, että jokaisella rahapelisivustolla pitää olla rahapelaamisen potentiaalisesta haittariskistä kertova viesti (esimerkiksi yläreunan varoitusbanneri).

EHYT on huolissaan myös siitä, että rahapelilakiin on jäämässä ns. peli-informaation mentävä aukko Veikkauksen raha-automaattien ja kasinon osalta.

EHYT myös painottaa, että rahapelaamisen ulkomarkkinointi pitää kokonaan kieltää, jotta alaikäiset ja muut haavoittuvassa elämäntilanteessa olevat eivät altistu rahapelimarkkinoinnille. EHYT esittää, että monissa muissa maissa käytössä olevat tv- ja radio-mainosajakajajoitukset (esimerkiksi markkinoinnin salliminen vain aikavälillä 23–05) otettaisiin käyttöön myös Suomessa.

52 § Kielletyt markkinointikeinot ja -tavat

EHYT ehdottaa, että bonusmarkkinointi pitää liittää kiellettyjen markkinointikeinojen ja -tapojen luetteloon sen eri muotojen aiheuttamien suurten haittavaikutusten sekä markkinoiden vääristymistä aiheuttavien vaikutusten vuoksi.

53 § Kielto kohdistaa markkinointia alaikäisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin

Mitä nuorempina lapset ja nuoret aloittavat rahapelaamisen sitä todennäköisempää on, että he kokevat rahapelihaittoja. EHYT painottaa, että lasten ja nuorten ympäristöissä (mukaan lukien lasten ja nuorten suosimat palvelut verkossa ja sosiaalisessa mediassa sekä urheilutapahtumat) ei tule sallia rahapelimarkkinointia. Lisäksi tarvitaan yhteistyötä Internet-toimijoiden kanssa alaikäisille suunnatuissa palveluissa ja applikaatiokaupoissa.

On luotava selkeät rajat urheilijoiden ja muiden julkisuuden henkilöiden käyttämiselle rahapelimarkkinoinnissa. Esim. Kanadassa Ontariossa on astunut voimaan kielto käyttää urheilijoita ja influenssereita rahapelimarkkinoinnissa

EHYT katsoo, että nuorille aikuisille (18–24-vuotiaat) markkinointiin pitää asettaa erityistä sääntelyä ja estoja.

54 § Suoramarkkinointikielto

EHYT kannattaa pykälän esityksiä ja huomauttaa, että toimiluvanhaltija ei saa esittää tai antaa rahapelaajalle mitään hyötyä siitä, että hän suostuu suoramarkkinointiin. On erittäin tärkeää, että suoramarkkinointia (tai mitään muutaakaan markkinointia) ei saa kohdistaa henkilölle, joka tehnyt itselleen kaikkea pelaamista koskevan eston. EHYT huomauttaa myös, että suoramarkkinoinnin kieltöjen valvontaa edellyttää hyvin toimivaa ja resursoitua valvontaviranomaista. Markkinoiden seurantaan tulisi perustaa

erillinen asiantuntijaryhmä, joka keskittyy nimenomaan markkinoinnin ja tarjonnan valvontaan, jotta markkinoinnin vaikutukset pystytään arvioimaan systemaattisesti.

55 § Markkinoinnin yhteydessä annettavat tiedot

EHYT huomauttaa, että pykälän esityksien lisäksi rahapelien markkinoinnin tulisi aina sisältää rahapelaamisen potentiaalisesta haittariskistä kertovan tiedon (esim. Rahapelaaminen voi aiheuttaa riippuvuutta). Kaikkien näiden tietojen on oltava tarpeeksi isolla esillä markkinoinnissa, jotta rahapelaaja varmasti kiinnittää niihin huomionsa. *Toimiluvanhaltijoiden sivuilla tulee olla hyvin keskeisellä paikalla valvontaviranomaisen logo sekä tieto siitä, että sivusto on osa suomalaista säänneltyä rahapelijärjestelmää.*

56 § Sponsorointi

EHYT painottaa, että rahapelihaittojen ehkäisyn näkökulmasta sponsorointia ei tulisi sallia. Tätä tukee tutkimusnäyttö sekä useissa Euroopan maissa käynnissä oleva sponsorointisääntöjen tiukentaminen. Hallituksen esityksessä sponsorointi on kuitenkin sallittu. EHYTin mielestä tärkeintä on lasten, nuorten ja haavoittuvien ryhmien suojeleminen rahapelihaitoilta sekä fyysisissä tapahtumissa että Internetissä (mukaan lukien sosiaalinen media, appit, mainokset). Tapahtumissa, jossa on alaikäisiä paikalla, ei saisi olla rahapelimainontaa/sponsorointia. EHYT myös painottaa, että sponsoroinnissa ei saa käyttää keulakuvina tunnettuja urheilijoita, someinfluenssereita tai kuuluisuuksia, jotka voisivat vedota erityisesti alaikäisiin tai muihin haavoittuvassa elämäntilanteessa oleviin.

EHYT on huolissaan urheilijoiden asemasta ja heidän kokemistaan rahapelihaitoista rahapelitoimijoiden sponsoroinnin ja urheiluviedon lisääntyessä ja yleistyessä. Jo pitkään rahapelitutkimuksessa on käytetty termiä ”gamblification of sports”. USA:ssa urheiluviedon yleistyksen myötä ongelmaksi on noussut urheilijoiden kokemaa somehäirintää ja painostusta. Muualla Euroopassa yleistyy koko ajan kiristystä (urheilu)sponsoroinnin sääntely. Ammattilaisurheilijoiden kokemaa rahapelihaittoja on toistaiseksi tutkittu melko vähän, mutta useiden ulkomaisten tutkimusten mukaan heillä on muuhun väestöön verrattuna kohonnut riski kokea rahapelihaittoja. Ruotsalaisilla ammattilaisurheilijoilla ja valmentajilla rahapelaaminen ja riskitason rahapelaaminen yleisempää kuin väestöllä keskimäärin (Vinberg, Durbeej & Rosendahl 2020).

Suomesta ei saatavilla tarkkoja lukuja ammattilaisurheilijoiden kokemista rahapelihaitoista. On kuitenkin viitteitä siitä, että myös meillä erityisesti amatteeriseen joukkuelajeissa urheilevat miehet ovat rahapelihaittojen riskiryhmässä. *EHYT painottaakin amatteeriseen urheilevien suojelua rahapelihaitoilta ja edellyttää, että sponsorointisopimuksiin tulisi sisällyttää vaatimuksina ainakin urheilijoiden suojeleminen rahapelihaitoilta eri keinoin, ottelumanipulaatioita estävät sitoumukset ja pakollinen rahapelihaittoista kouluttaminen.*

EHYT on huolissaan myös ottelumanipulaatiosta ja huomauttaa, että ottelumanipulaatio on vaatinut esimerkiksi Ruotsin Spelinspektionilta koko ajan enemmän toimia ja resursseja. Uutta valvontaviranomaista on resursoitava hyvin myös ottelumanipulaatioiden ehkäisemiseksi ja estämiseksi.

Lähteet:

Bouguettaya, A., Lynott, D., Carter, A., Zerhouni, O., Meyer, S., Ladegaard, I., Gardner, J., & O'Brien, K. S. (2020). The relationship between gambling advertising and gambling attitudes, intentions and behaviours:

A critical and meta-analytic review. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 31, 89–101.

<https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2020.02.010>

Labrador, F. J., Bernaldo de Quirós, M., Sánchez Iglesias, I., Labrador, M., Vallejo Achón, M., Fernández Arias, I., & Estupiñá, F. J. (2020). Advertising games of chance in adolescents and young adults in Spain.

Journal of Gambling Studies. <https://doi.org/10.1007/s10899-020-09988-5>

Newall, P. W. S., Moodie, C., Reith, G., Stead, M., Critchlow, N., Morgan, A., & Dobbie, F. (2019). Gambling marketing from 2014 to 2018: A literature review. *Current Addiction Reports*, 6(2), 49-56.

<https://doi.org/10.1007/s40429-019-00239-1>

Pitt, H., McCarthy, S., Randle, M., Daube, M., Thomas S.L.: Young people's views about the use of celebrities and social media influencers in gambling marketing, *Health Promotion International*, Volume 39, Issue 1, February 2024, daae012, <https://doi.org/10.1093/heapro/daae012>

Rodda S. A rapid review and research gap analysis: a 2020 update. NSW Responsible Gambling Fund; 2020

Vinberg, M., Durbeej, N., & Rosendahl, I. (2020). Gambling and gambling problem among elite athletes and their professional coaches: findings from a Swedish total population survey of participants in four sports.

International Gambling Studies, 20(2), 262–281. <https://doi.org/10.1080/14459795.2020.1726990>

Wardle, H.: Perceptions, people and place: Findings from a rapid review of qualitative research on youth gambling. *Addictive Behaviors* Volume 90, March 2019, 99-106.

Rahapelilain 5 luku – Valvonta

Suomalaisen rahapelipolitiikan päätavoite on ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi viranomaisen suorittama valvonta on olennaisessa roolissa. *Valvontaviranomaisen tehokkuus edellyttää itsenäistä ja hyvin toimivaltuuksin toimivaa organisaatiota. Valvontaviranomaisen resursointi on tässä äärimmäisen tärkeää, sillä ilman riittäviä resursseja rahapelilain esityksiä ei pystytty toteuttamaan ja valvomaan. Puutteellinen ja/tai riittämätön valvonta vesittää koko rahapelilain toteutumisen.* Erityisesti on kiinnitettävä huomiota markkinoinnin valvontaan, joka olisi syytä määritellä hallituksen esityksessä tarkemmin. EHYT huomauttaa, että tupakka- ja nikotiinituotteiden markkinointikieltojen valvominen erityisesti sosiaalisessa mediassa on osoittautunut haastavaksi. *Valvontaviranomaisen tulisi perustaa ilmoituskanava, jonne voitaisiin ilmoittaa laittomista markkinointikeinoista. Valvontaviranomaiselle tulisi myös taata mahdollisuus tehdä koeostoja.*

Rahapelilain 6 luku – Valvontamaksu

70 § Valvontamaksu

EHYT kannattaa valvontamaksujen perimistä järjestelmään mukaan tulevilta toimijoilta (mukaan lukien peliohjelmistotoimittajat) ja sitä, että mikäli toimiluvanhaltijalla on useampi kuin yksi toimilupa kustakin toimiluvasta määrätään erillinen valvontamaksu. EHYT huomauttaa, että valvontamaksujen tasoa on tarkasteltava ja niitä on tarpeen niin vaatiessa pystyttävä myös korottamaan.

Rahapelilain 7 luku – Rahapelitoiminnan ja -markkinoinnin kieltäminen

EHYT kiittää kautta koko lakiesityksen esiin tulevaa vahvaa ja perusteltua kryptovaluutoilla rahapelaamisen kieltoa. Tutkimusten mukaan kryptoilla tapahtuvaan rahapelaamiseen liittyy vahva riskipotentiaali (esimerkiksi Johnson et al, 2023) ja haittojen ehkäisyn ja vähentämisen sekä valvonnan onnistumisen kannalta on elintärkeää kieltää ne. Nuorisotyötä tekevät ovat raportoineet havainneensa alaikäisten

pelaavan rahapelejä järjestelmän ulkopuolisilla nettikasinoilla kryptolompakoiden avulla kiertäen näin ikärajavaltontaa.

Lähteet:

Johnson B, Co S, Sun T, et al. Cryptocurrency trading and its associations with gambling and mental health: a scoping review. Addict Behav 2023;136:107504.

11

Rahapelilain 8 luku – Seuraamukset

EHYT kannattaa kaikkia luvun pykälää, mutta huomauttaa, että erilaisten seuraamusten toimeenpano edellyttää valvontaviranomaisen riittävää resursointia. EHYT korostaa, että mahdollisuus antaa seuraamusmaksu myös verkkoyhtiölle on erinomainen uudistus. Rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä on tärkeää ymmärtää koko rahapelaamiseen liittyvä ekosysteemi, josta myös verkkoyhtiöt maksupalveluntarjoajien lisäksi ovat osa.

Rahapelilain 9 luku – Valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen

Hallituksen esityksessä todetaan, että rahapelihaitat mahdollisesti lisääntyvät uuden rahapelijärjestelmän myötä. EHYT pitää tätä kehitystä todennäköisenä ja uskoo, että hyvinvointialueet, esityksessä mainitut kolme avustuskokonaisuutta sekä ehkäisevää ja korjaavaa rahapelihaittatyötä tekevät järjestöt tulevat tarvitsemaan lisää rahoitusta vastatakseen rahapelihaittoja kokevien ihmisten sekä heidän läheistensä avuntarpeeseen. Näin ollen on panostettava rahapelihaittoja ehkäisevään ja korjaavaan työhön sekä rahapelitutkimukseen.

EHYT tuo kuitenkin esille, että 30.4.2025 julkaistu valtion julkisen talouden suunnitelma (JTS) 2026–2029 ei ole linjassa hallituksen rahapelilakiesityksen tavoitteiden ja hallitusohjelman linjausten kanssa. JTS ei sisällä lainkaan määrärahoja lakiesityksessä luvussa 9 esitetyille valtionavustuksille eikä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön (STM) omille menoille, jotka liittyvät lain pykälän 98 mukaisten tehtävien toteuttamiseen. Hallituksen esityksessä (HE) on varattu yhteensä 6 miljoonaa euroa näihin tehtäviin, mukaan lukien Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kulut. JTS:ssä tämä rahoitus on kuitenkin poistettu lähes kokonaan – vain THL:n osuus on jäljellä.

Ilman rahoitusta jäisivät seuraavat toiminnot:

1. Sähköiset ja anonyymit palvelut, jotka täydentävät lakisääteisiä pelihaittojen hoitopalveluita.
2. Alueellisen pelihaittatyön kehittäminen.
3. Pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukeva tieteellinen tutkimus.

Tämän rahoitusvajeen seurauksena on todellinen riski, että:

- Yli 20 vuotta toiminut Peluuri-palvelu joudutaan lopettamaan.
- Rahapelitutkimus THL:n ulkopuolella päättyy, mukaan lukien Helsingin yliopiston CEACG-ryhmän työ ja Alkoholitutkimussäätiön apurahatoiminta.
- Hyvinvointialueet eivät saa tukea pelihaittojen torjuntaan.

- STM ei pysty toteuttamaan asiantuntijatyötään rahapelihaittojen ehkäisyssä.

Tämä tarkoittaisi Peluurin osaamisen ja kokemuksen hukkaamista ja rahapelihaittoja kokevien ja heidän lähteistensä jättämistä heitteille sekä lisääntyvää painetta hyvinvointialueiden palveluille. Tutkimuksen kannalta tilanne olisi myös katastrofaalinen. Ruotsissa paikallinen viranomainen Folkhälsomyndigheten hoitaa lakisääteisiä tutkimustehtäviä, mutta monet tutkijat ovat rahoituksen puutteessa pitkälti joko lopettaneet rahapelitutkimuksenteon tai alkaneet tehdä tutkimusta teollisuuden rahoituksella ja teollisuuden painotuksin. Tällainen kehitys olisi kestävätilanteesta, jossa rahapelihaitat mitä todennäköisimmin tulevat lisääntymään rajusti ja jossa poliittisen päätöksenteon tueksi tarvitaan puolueetonta tutkimusta.

EHYT painottaa, että on äärimmäisen tärkeää turvata luvun 9 rahoitus ja merkitä se JTS:ään hallitusohjelman ja hallituksen esityksen mukaisesti.

94 § Avustettava toiminta

EHYT kannattaa esitystä, jonka mukaan valtionavustus voidaan myöntää valtion talousarvioon otetun määrärahan puitteissa toimintaan, jonka tarkoituksena on pelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen. Esityksessä mainittuja avustuskokonaisuuksia on kolme. Hallituksen esitykseen on kirjattu 6 miljoonaa euroa näitä varten vuositasolla. *Rahoituksen määrää on tarpeen niin vaatiessa pystyttävä nostamaan pikaisesti ja joustavasti ja erityisesti uudistuksen alkuvaihetta on resursoitava.*

Sen sijaan rahapelilaisissa säädetty valtionavustukset pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen eivät ole korvaamassa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusten (STEA) myöntämiä järjestöavustuksia, joilla myös tavoitetaan pelihaittoja itse tai työssään kohtaavia ihmisiä. Kansalaisjärjestöt aloittivat Suomessa huomion kiinnittämisen rahapelihaittoihin ja rahapelihaittojen ehkäisyn sekä hoitojärjestelmän kehittämisen. *EHYT painottaa, että STEA-avustukset ovat suurten leikkausten kohteena. Leikkausten seurauksena järjestöjen tekemä rahapelihaittoja ehkäisevä ja korjaava työ on jo kärsinyt.* Järjestöjen tekemä rahapelihaittatyö on usein joustavampaa ja ketterämpää kuin viranomaisten ja pystyy reagoimaan nopeasti kentältä nouseviin hiljaisiin signaaleihin. Tässä uudessa tilanteessa juuri tällaiselle työlle on tilausta. *Siksi on edelleen tärkeää, että kansalaisjärjestötoiminnan sisään käynnistetyt rahapelihaittojen ehkäisymuodot tunnustetaan ja niiden tukeminen voidaan toteuttaa tavalla, joka tukee niitä jatkuvasti eikä perustu määräaikaisiin tulossopimuksiin tai projekteihin.*

Näin ollen EHYT katsoo, että esityksen jatkotyössä on arvioitava mahdollisuutta laajentaa rahapelilain 94 §:ää koskemaan myös ehkäisevää ja korjaavaa rahapelihaittatyötä tekevien järjestöjen rahoitusta. Mahdollista olisi myös kerätä järjestelmän parissa olevilta yhtiöiltä pelihaittamaksu/-vero. Näin toimitaan muun muassa Hollannissa ja Iso-Britanniassa.

Oikeuskansleri totesi saman asian ennakkotarkastuslausunnossaan rahapelilain 7.2.2025:

”Luvun 9 osalta lausuntopalautteessa ehdotettiin, että rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kokonaisuuden turvaaminen voitaisiin turvata peliyhtiöiden voittojen prosenttiosuudella, joka ohjataan rahapelihaittoja ehkäisevään ja vähentävään työhön. Ehdotusta ei toteutettu, koska hankkeen jatkovalmistelun aikataulussa ei ollut mahdollisuutta selvittää ehdotuksen mahdollisia vaikutuksia tarkemmin.” Koska rahapelihaittojen ehkäisemisen ja vähentämisen tulisi olla tämän lainsäädäntöhanke

tarkoituksena, pidän suorastaan moitittavana sitä, ettei kaikkia siihen tähtääviä ehdotuksia ole arvioitu ja huolella punnittu. Herää kysymys, mikä oikein on ollut syynä sille kiireelle, joka on vaikuttanut näin merkittävästi hallituksen esityksen valmistelussa?”

Lähteet:

Oikeuskanslerin ennakkotarkastuslausunto rahapelilaista 7.2.2025: //ehyt.fi/wp-content/uploads/2025/04/OKV_2393_23_2024-OKV-4-OK_n_ennakkotarkastusmuistio.pdf

Rahapelilain 10 luku Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tehtävät rahapelihaittojen ehkäisyssä ja vähentämisessä

98 § Rahapelihaittojen seuranta, tutkimus ja arviointi sekä ehkäisyn ja hoidon kehittäminen

EHYT kannattaa, että STM vastaa rahapelihaittojen seurannasta, tutkimuksesta ja arvioinnista sekä rahapelihaittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä ja että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) hoitaa tehtävää sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannon mukaisesti. Tällä hetkellä rahapelien haittariskien arviointityötä toteuttaa STM:n asettama rahapelien toimeenpanosta aiheutuvien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä. EHYT katsoo, että haittariskien arviointi on keskeisessä roolissa rahapelilain ensisijaisten tavoitteiden (haittojen ehkäiseminen ja vähentäminen) saavuttamisen kannalta. EHYT pitää erittäin tärkeänä, että valvontaviranomainen myös jatkossa konsultoi arviointiryhmää säännöllisesti rahapelijärjestelmään liittyvissä haittariskiasioissa.

99 § Pelihaittarekisteri

EHYT kannattaa THL:n ylläpitämää pelihaittarekisteriä ja painottaa, että THL:ää pitää resursoida merkittävästi tämän tehtävän suorittamiseksi. *Pelihaittarekisteri on oleellisen tärkeä toiminto ajantasaisen, luotettavan ja vertailukelpoisen tiedontuotannon kannalta ja siten myös rahapelihaittojen ehkäisemisessä ja vähentämisessä.*

Rahapelilain 12 luku Voimaantulo

106 § Voimaantulo

EHYT painottaa, että järjestelmämuutos pitää valmistella huolellisesti eikä *markkinointia pidä aloittaa ennen kuin 1.1.2027, jolloin lain kokonaisuudessaan on tarkoitus astua voimaan.*

Hallituksen esityksestä poistettuja asiakohtia

Hallituksen esityksessä heinäkuussa 2024 oli mukana oma luku maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estämisestä ja verkkosisällön poistamisesta. Tämä luku on kokonaisuudessaan otettu pois nykyisestä esityksestä. EHYT kannattaa luvun ottamista takaisin hallituksen esitykseen seuraavin perustein.

EHYT kannattaa maksuliikenteen ja verkkoliikenteen estämistä ja verkkosisällön poistamista järjestelmän ulkopuolisen tarjonnan ja pelaamisen ehkäisemiseksi, estämiseksi ja vaikeuttamiseksi. Tutkimuksista tiedetään, että juuri säädellyn järjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen aiheuttaa kaikkein eniten rahapelihaittoja. EHYT katsoo, että toimenpiteisiin liittyy monia muun muassa perustuslain,

omaisuudensuojan ja sananvapauden kannalta hankalia yksityiskohtia, mutta rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen ja täten terveyden ja hyvinvoinnin turvaaminen on painava syy näille esitetyille toimenpiteille. Lisäksi EHYT huomauttaa, että kaiken kanavoinnin säänneltyyn rahapelijärjestelmään tulee tapahtua siten, että rahapelien markkinointia tai houkuttelevuutta esimerkiksi pelipiirteiden avulla ei tulla lisäämään. *EHYT painottaa tässäkin kohdassa sitä, että kanavointiaste ei saa toimia perusteluna sille, että järjestelmän sisäisten korkean riskin pelien markkinointia lisätään tai että pelinhallintavälineitä ei olisi tarjolla.*

EHYT huomauttaa, että lisäksi tulisi arvioida mahdollisten lisäkeinojen käyttöä. Yksi keino voisi olla ns. laskeutumissivujen (landing pages) käyttöönotto. Sivuilla rahapelaajia informoitaisiin esimerkiksi tiedolla järjestelmän ulkopuolisten rahapelivoittojen veronalaisuudesta.

EHYT kannattaa järjestelmän ulkopuolisten rahapelintarjoajien maksutapahtumisen käynnistämisen ja toteuttamisen kieltä ja valvontaviranomaisen oikeutta määrätä palveluntarjoajaa poistamaan rahapelien toimeenpanoa tai markkinointia koskevaa verkkosisältöä sekä määrätä verkkotunnusrekisterin ylläpitäjän tai verkkotunnusvälittäjän poistamaan verkkotunnuksen käytöstä, mikäli se on välttämätöntä tämän lain vastaisen toiminnan lopettamiseksi.

Muut lakiehdotukset

Oikeuskansleri on kysynyt lausunnossaan olisiko mahdollista tarkastella haitallisimpia pelejä omana kokonaisuutenaan ja harkita niille eri verokantaa kuin muille. EHYT yhtyy näihin oikeuskanslerin huomioihin ja huomauttaa, että verotuksella on vaikutuksia rahapelihaittojen tasoon ja vakavuuteen.

EHYT kannattaa sitä, että ilman toimilupaa Suomessa pelattavaksi tarjotuista rahapeleistä saatavat voitot säädetään veronalaisiksi, mutta huomauttaa, että vaarana on, että ongelmaisesti pelaavat saattavat joutua entistä suurempaan taloudelliseen ahdinkoon, mikäli häviöitä ei oteta verotuksessa huomioon.

Laki arpajaisverolain muuttamisesta 4 §

EHYT huomauttaa, että ehdotettu 22 prosentin veroaste on suomalaisessa kontekstissa alhainen vero. Veroprosenttia perustellaan kanavointiasteen ja korkean verokertymän turvaamisella. Veroaste on esimerkiksi alhaisempi kuin yleinen arvonlisävero (1.9.2024 lähtien 25,5 prosenttia). Rahapelitoiminnasta ei makseta arvonlisäveroa. Alhainen veroaste voi lisätä rahapelihaittoja lisäämällä kokonaiskulutusta järjestelmän sisällä houkuttelemalla Suomeen useampia rahapelitoimijoita, jolloin rahapelien näkyvyys (mm. markkinointi) ja saatavuus lisääntyisivät. Mikäli järjestelmän ulkopuolista rahapelaamisesta ei saada ehkäistä tai estettyä koetut rahapelihaitat voivat silloin lisääntyä.

Ruotsissa arpajaisvero on Suomeenkin ehdotettu 22 prosenttia, Tanskassa 28 prosenttia ja Hollannissa 34,2 prosenttia sekä 1,95 prosentin haittavero. Marionneau et al. 2025 tutkimuksessa analysoidaan rahapelien verotusta ja kanavointiasteita 29 Euroopan maassa vuosina 2018 ja 2021. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että yleisesti ottaen verkkopelaamisen kanavointiaste on noussut Euroopassa eikä ole syytä olettaa, että suhteellisen alhainen verokanta takaisi korkeaa kanavointiastetta. *Tutkimuksesta käy ilmi, että optimaalinen verokanta olisi noin 30 prosentin tuntumassa (27–37 prosenttia mallista riippuen).*

Rahapelihaittojen ehkäisy, vähentäminen, hoito, rahapelitutkimus ja kehittämistyö sekä peliyhtiöiden valvonta vaativat merkittäviä lisäresursseja tilanteessa, jossa rahapelien näkyvyys ja saavutettavuus tulevat merkittävästi lisääntymään. Alhainen verokanta ei omalta osaltaan ole tuomassa näitä lisäresursseja.

Lähteet:

Jääskeläinen, P. & Marionneau, Virve (2025): [*Suomen valtiontalous jää rahapelien lisenssijärjestelmässä häviäjän rooliin / Addiction, Control and Governance / University of Helsinki.*](#)

Marionneau, V., Matteucci, N., Vieira Lima, S. et al. Channelling and taxation in European online gambling markets: evolution and policy implications. *Harm Reduct J* 22, 1 (2025). <https://doi.org/10.1186/s12954-024-01145-0>